

การพัฒนาหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

THE CURRICULUM DEVELOPMENT OF LIFE SKILLS

USING PROJECT BASED LEARNING FOR GRADE FIFTH STUDENTS

Received: May 1, 2021

Revised: June 13, 2021

Accepted: July 6, 2021

ชฎารัตน์ พงษ์ปรีชา¹ และ ปริญญาภา สีทอง²

Chadarat Phongpreecha¹ and Parinyapat Srithong²

¹นักศึกษาระดับมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

^{1,2}Faculty of Education, Lampang Rajabhat University, Thailand

¹Corresponding author, E-mail: Ch.pongpreecha@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและหาประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนอนุบาลลำพูน จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร และแบบวัดทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test dependent) ผลงานวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของการเรียนตามหลักสูตร เท่ากับ 0.7165 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.65 2) ผลการประเมินทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดโดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากการประเมินทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดโดยผู้สอน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร, ทักษะชีวิต, โครงงานเป็นฐาน

ABSTRACT

The objective of this research is to create and seek for the effectiveness of life skill facilitation course by project based learning for 5th grade students. Then I studied the result of life skill facilitation course by project based learning for 5th grade students. The sampling used in the study are 40 of 5th grade students room 3 who were studied in the second semester of academic year 2020 at Anubanlamphun School. The sampling is approached by cluster random sampling. Tools used in this research consist of the manual for curriculum course and life skill test in emotional and stress management. Data was analysed by statistic, mean, percentage, standard deviation, and t-test dependent. According to the research, the findings are as follows: 1) The created course is life skill facilitation course by project based learning for 5th grade student The result of quality assessment ,by specialist, found that the course is very suitable as a whole picture and the efficacy of studying following the course is 0.7165 ,which is interpreted that students have improvement of studying by 71.65% after finishing the course. 2) The result of the evaluation of life skill specific in emotion and stress management, which was rated by students, found that they have a significantly higher average score after finishing the course, with a p-value of 0.05. Also, the result of the evaluation of life skill specific in emotion and stress management, which was rated by teachers, found that students have a significantly higher average score after finishing the course, with a p-value of .05.

Keywords: Development of Course, Life Skill, Project Based Learning

บทนำ

การดำรงชีวิตที่นำความเจริญทางวัตถุ ทางเทคโนโลยี เข้ามาใช้อย่างแพร่หลาย ทำให้ค่านิยม วิถีชีวิต วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ส่งผลให้คนในสังคมเกิดการแข่งขันกัน เพื่อดำรงชีวิตและประกอบอาชีพจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) ได้ชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัย สามารถบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตได้อย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การ

เรียนรู้ การพัฒนาทักษะ พร้อมทั้งส่งเสริมบทบาทสถาบันทางสังคม ในการกล่อมเกลาสรางคนดี มีวินัย มีค่านิยมที่ดี และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถของคนจะมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย เพื่อวางรากฐานให้เป็นคนมีคุณภาพในอนาคต การพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554, น. 4) ซึ่งการพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีจะต้องดำเนินการเตรียมคนไปเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผันและคาดไม่ถึง คนยุคใหม่นี้จึงต้องมีทักษะสูงในการเรียนรู้และการปรับตัว (วิจารณ์ พานิช, 2554, น. 18) ควรเริ่มตั้งแต่เด็กๆ เพื่อจะช่วยให้เด็กมีทักษะในการแยกแยะสิ่งยั่วยุและตัวแบบที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนสามารถจัดการกับตัวเอง และสิ่งที่เผชิญอยู่ได้นั้น จำเป็นต้องสอนให้เด็กรู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น รู้จักวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ และฝึกตัดสินใจให้ได้เหมาะสมและสร้างสรรค์ รู้จักและเท่าทันอารมณ์ของตนเอง จัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ เข้าใจความรู้สึกและมุมมองของผู้อื่น เป็นรากฐานสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงได้

จากการสัมภาษณ์ครูที่จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนอนุบาลลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ด้วยตนเอง โดยทั่วไปพบว่า นักเรียนบางคนยังขาดความรู้ ความเข้าใจ วิธีการในการจัดการกับอารมณ์และความเครียดที่เหมาะสม เมื่อเกิดปัญหาหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ส่งผลให้นักเรียนแสดงออกตามอารมณ์ที่ตนเองรู้สึก โดยใช้คำพูด ท่าทาง ร้องไห้ รวมถึงการไม่สนทนากับบุคคลอื่นอย่างไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนในการทำงานกลุ่ม โดยเพื่อนไม่ยอมให้ร่วมกลุ่ม และนักเรียนไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้เสร็จในเวลาที่กำหนดหรือไม่อยากทำ ซึ่งจากบริบทของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะในการเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งไม่ได้เน้นการพัฒนาทักษะชีวิตในการจัดการกับอารมณ์และความเครียดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนานักเรียนให้นักเรียนสามารถเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น สามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รวมถึงด้านครอบครัว พบว่า พ่อแม่ต้องประกอบอาชีพ เพื่อต่อสู้กับสภาวะเศรษฐกิจจึงทำให้มีโอกาสน้อยในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน รวมถึงผู้ปกครองมีความคาดหวังในตัวนักเรียนมากเกินไป และนักเรียนใช้เวลาว่างในการใช้โทรศัพท์มือถือในการเล่นเกมนอนไลน์ทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ ได้ ซึ่งจากการจัดการเรียนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมแนะแนว) พบว่า บรรยากาศในห้องเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนมีจำนวนมากทำให้พื้นที่ในห้องเรียนมีน้อย ไม่มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมกลุ่มหรือจัดการเรียนรู้ และจากการจัดกิจกรรมแนะแนว นักเรียนบางคนขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องการแสดงออกทางอารมณ์ นักเรียนบางคนไม่สามารถแยกอารมณ์ด้านลบ ด้านบวกและนักเรียนจะบอกวิธีการ

ในการจัดการอารมณ์และความเครียดที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจากบริบทของโรงเรียน สภาพแวดล้อมในห้องเรียน ความแตกต่างของครอบครัว ความแตกต่างของนักเรียนที่คละความสามารถ เก่ง อ่อน ปานกลางในห้องเรียน จึงส่งผลให้นักเรียนบางคนไม่สามารถจัดการอารมณ์และความเครียดของตนเองได้อย่างเหมาะสม (คณะครูโรงเรียนอนุบาลลำพูนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2562) ซึ่งสอดคล้องกับคู่มือสำหรับพ่อแม่ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก ตอนเด็กวัยเรียนอายุ 6-12 ปี พบว่าปัญหาพฤติกรรมในเด็กวัยเรียน มีปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว แกล้งเพื่อน เป็นปัญหาที่พบบ่อยในนักเรียน มีสาเหตุมาจากการที่พ่อแม่หรือคนใกล้ชิดตามใจหรือใช้วิธีการก้าวร้าวหรือเกิดจากความเครียด พฤติกรรมการติดเกม สาเหตุมาจากขาดการควบคุมตนเอง เด็กเข้าสังคมไม่ได้หรือมีปัญหาทางอารมณ์ และมีพฤติกรรมปัญหาด้านอารมณ์และปรับตัวยาก สาเหตุมาจากขาดการฝึกฝนทำให้ขาดความสามารถที่ควรจะมี ขาดประสบการณ์ไม่มั่นใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทำให้เด็กเข้ากับเพื่อนไม่ได้ มีปัญหาด้านการเรียน เครียด อารมณ์เสียและไม่สนใจ ทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น (สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2560, น. 48-53) ซึ่งการจัดการกับอารมณ์และความเครียดเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะต้องพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการแสดงออกอย่างเหมาะสมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดเป็นทักษะชีวิต

ทักษะชีวิตเป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่างๆรอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 1) การพัฒนาทักษะชีวิตจะสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี และเสริมสร้างการดำเนินชีวิตด้านส่วนบุคคล อันจะส่งผลต่อครอบครัวและสังคมกลุ่มเพื่อนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทักษะชีวิตเป็นความสามารถรับรู้ด้วยตนเอง การทำงานที่มีประสิทธิภาพ การจัดการกับปัญหา และความขัดแย้งต่างๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.4) ทักษะชีวิตจึงมีความสำคัญที่จะให้นักเรียนเกิดทักษะที่สามารถเตรียมพร้อมในการปรับตัวในศตวรรษที่ 21 ที่บุคคลสามารถที่จะเผชิญสภาพการณ์และจัดการปัญหาต่างๆรอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและปรับตัวในอนาคต ซึ่งการพัฒนาทักษะชีวิตในคู่มือการเสริมสร้างทักษะชีวิตตามจุดเน้น การพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาไว้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น 2) การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 3)การจัดการอารมณ์และความเครียด 4) การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, น. 2-9) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในการส่งเสริมทักษะชีวิตจะต้องให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานกลุ่มโดยใช้โครงงานเป็นฐาน

การเรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้กระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้สามารถทำกิจกรรมในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง จากการลงมือปฏิบัติ โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่าน

กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำความรู้ที่ได้มาสู่การสรุปความรู้ใหม่ ซึ่งมีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงการและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม (ดุขฎิ โยเหลาและคณะ, 2557, น. 19-20) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉวีวรรณ ไตรรัตน์านนท์ (2555, น. 1-109) พบว่า 1) ผลการเรียนรู้ทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนว ด้วยโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าเฉลี่ยขอคะแนนทักษะชีวิตหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม 2) ความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนที่จัดกิจกรรมแนะแนวด้วยโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงการเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการนำกระบวนการทำงานกลุ่มตามขั้นตอนของโครงการเป็นฐานมาส่งเสริมทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีทักษะชีวิตในการรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อความเครียดของตนเอง มีวิธีการจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถเข้าใจผู้อื่นและเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดี และผลการศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิผลของหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงการเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงการเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงการเป็นฐานมีทักษะชีวิตในด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษา 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนอนุบาลลำพูนจำนวน 6 ห้อง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โรงเรียนอนุบาลลำพูน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมตามหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสร้างและหาประสิทธิภาพของหลักสูตร

1. เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

1.1 หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิต โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านจิตวิทยา เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบของหลักสูตรโดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผลการประเมินในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D = 0.41) และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00

1.2 คู่มือการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิต โดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านจิตวิทยา เป็นผู้ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรโดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งผลการประเมินในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.28) และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบวัดทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเองและผู้สอนเป็นผู้ประเมินนักเรียน ซึ่งเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผลและด้านจิตวิทยา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ค่าความยากง่ายมีค่าอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 โดยหาค่าความยากง่ายของแบบวัดเป็นรายข้อ (Difficulty Index) โดยใช้สูตรตามวิธีการของ ปกรณ์ ประจัญบาน (ปกรณ์ ประจัญบาน, 2552, น. 171) ค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.20-0.80 และ

นำแบบวัดมาหาความความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) (บุญชู ศรีสะอาด, 2553, น. 53) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.853

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดก่อนเรียน ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ซึ่งเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามคู่มือการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เวลารวม 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง และผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยนำแบบวัดทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดมาประเมินนักเรียน

4. หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สิ้นสุดลง ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดหลังเรียนด้วยแบบวัดทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ซึ่งเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 (Rating Scale) 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยนำแบบวัดทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดมาประเมินนักเรียน

5. รวบรวมผลการวัดทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การวัดความตรงเชิงเนื้อหา การหาค่าความยากง่ายของแบบวัดเป็นรายข้อ การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ การหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับและการหาดัชนีประสิทธิผล

3. สถิติในการวัดสมมติฐาน ได้แก่ การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังทดลองใช้หลักสูตรฯ โดยใช้สถิติวัดที่แบบไม่อิสระ

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรที่สร้างขึ้น คือ หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร

2) หลักการของหลักสูตร 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 5) กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล

2. ผลการหาคุณภาพของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร	3.90	0.22	มาก
2. หลักการของหลักสูตร	4.00	0.61	มาก
3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.00	0.64	มาก
4. โครงสร้างหลักสูตร	4.00	0.40	มาก
5. กระบวนการจัดกิจกรรมการสอน	3.95	0.37	มาก
6. สื่อและแหล่งเรียนรู้	4.04	0.36	มาก
7. การวัดและการประเมินผล	4.00	0.47	มาก
ผลรวมการประเมินหลักสูตร	3.99	0.41	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า องค์ประกอบของหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D = 0.41) ทุกรายการมีความเหมาะสมในระดับมาก

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร	4.00	0.31	มาก
2. คำแนะนำการใช้คู่มือหลักสูตร	4.13	0.18	มาก
3. กำหนดการสอนของหลักสูตร	4.00	0.61	มาก
4. บทบาทของครูผู้สอนของหลักสูตร	4.00	0.71	มาก
5. วิธีการวัดและประเมินผล	3.60	0.42	มาก
6. แผนการจัดการเรียนรู้	3.98	0.26	มาก
ผลรวมการประเมิน	3.97	0.28	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า คู่มือการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.28) ทุกรายการมีความเหมาะสมในระดับมาก

3. ผลการหาประสิทธิภาพของการเรียนตามหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ก่อนเรียนและหลังเรียนหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	คะแนนรวม	\bar{X}	E.I.	คิดเป็นร้อยละ
ก่อนเรียน	41	150	2869	69.98	0.7165	71.65
หลังเรียน	41	150	5220	127.32		

จากตารางที่ 3 พบว่า การเรียนตามหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.7165 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.65

4. ผลการใช้หลักสูตรการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏผลดังตารางที่ 4 และตารางที่ 5

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตในการจัดการอารมณ์และความเครียดก่อนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง)

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	40	150	56.03	7.34	48.97*	0.00
หลังเรียน	40	150	129.45	3.00		

*p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยของทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด โดยนักเรียนประเมินตนเอง ก่อนเรียนเท่ากับ 56.03 และหลังเรียน 129.45 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนตามหลักสูตรทักษะชีวิต ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียด หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิต ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะชีวิตในการจัดการอารมณ์และความเครียดก่อนและหลังเรียนด้วยหลักสูตรการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมิน)

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	40	150	55.38	8.00	52.82*	0.00
หลังเรียน	40	150	130.95	2.57		

*p < .05

จากตารางที่ 5 พบว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเฉลี่ยของทักษะชีวิตด้านจัดการอารมณ์และความเครียดโดยผู้สอนเป็นผู้ประเมิน ก่อนเรียนเท่ากับ 55.38 และหลังเรียน 130.95 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนตามหลักสูตรทักษะชีวิต ด้านการจัดการอารมณ์และความเครียดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการสร้างหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลักสูตรทักษะชีวิตโดยใช้โครงงานเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1)ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร 2)หลักการของหลักสูตร 3)จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4)โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร 5)กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการพัฒนาตามแนวคิดของทาบ (Taba, 1962, p. 454) ที่กล่าวไว้ว่า มีกระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ 1) การวินิจฉัยความต้องการ 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ 3) การเลือกเนื้อหา 4) การจัดองค์ประกอบของเนื้อหา 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ 7) การวินิจฉัยสิ่งที่ประเมิน การเลือกวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งผู้วิจัยให้ความสำคัญกับขั้นที่ 1 การวินิจฉัยความต้องการ และขั้นที่ 6 การจัดองค์ประกอบของประสบการณ์การเรียนรู้ เนื่องจากวินิจฉัยความต้องการ จะศึกษาสภาพปัญหาที่เป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา จะต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้มีจุดมุ่งหมายในการสร้างหลักสูตรมีความชัดเจน มีองค์ประกอบของหลักสูตรครบถ้วน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ประสบการณ์ของนักเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับสังกัด อุทราพันธ์ (2532, น. 191) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากเพราะสภาพปัญหาและความต้องการที่ได้จากศึกษา และวิเคราะห์เป็นข้อมูลสำคัญที่หลักสูตรจะต้องการพัฒนาขึ้นมา เพื่อแก้ปัญหาและสนองความต้องการนั้น และผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาที่สอดคล้องกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงของนักเรียน เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ให้นักเรียนมีประสบการณ์นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

ผลการหาคุณภาพของหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงการเป็นฐานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมการหาคุณภาพของหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=3.99$, S.D = 0.41) และคู่มือการใช้หลักสูตรมีเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.28) เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาหลักสูตร ความต้องการหรือความสนใจของนักเรียน ศึกษาการพัฒนาทักษะชีวิต ผู้วิจัยจึงนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรและสร้างหลักสูตรขึ้นมา และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านจิตวิทยา ตรวจสอบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร และนำมาปรับปรุงแก้ไข ส่งผลให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุญมี เณรยอด (2531, น. 18) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นการปรับปรุงประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดีขึ้นให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมและเพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

การหาประสิทธิผลของการเรียนตามหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงการเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.) เท่ากับ 0.7165 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนคิดเป็นร้อยละ 71.65 เนื่องจากผู้วิจัยเน้นกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานกลุ่ม การลงมือปฏิบัติ สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงของนักเรียนได้และมีรูปแบบการเรียนรู้เป็นขั้นตอนเป็นรูปธรรม โดยใช้โครงการเป็นฐานทั้ง 6 ขั้นตอน เพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดโดยนักเรียนสามารถรู้เท่าทันอารมณ์และความเครียด ควบคุมอารมณ์และความเครียดของตนเอง จัดการกับอารมณ์ตนเองและความเครียด มีวิธีผ่อนคลายอารมณ์และความเครียดให้กับตนเอง ยุติข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยสันติวิธี รู้จักสร้างความสุขให้กับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพชรปาณี อินทรพานิชย์, สำราญ กำจัดภัย และ สมพร หลิมเจริญ (2560, น. 99) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสกนนคร พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยหลักสูตร เสริมมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการใช้หลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โครงการเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน จากการที่นักเรียนประเมินตนเองและผู้สอนประเมินนักเรียน ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของนักเรียน เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ลงมือปฏิบัติ ผ่านการทำกิจกรรมหรือชิ้นงานผ่านกระบวนการทำงานกลุ่ม โดยใช้โครงการเป็นฐาน ตามแนวคิดของคุชกรู โยเฮลา และ คณะ (2557, น. 20-23) ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1)ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน 2)ขั้นกระตุ้นความสนใจ 3)ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ 4)ขั้นแสวงหาความรู้ 5)ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ 6)ขั้นนำเสนอผลงาน ซึ่งขั้นตอนโครงการเป็นฐาน ผู้วิจัยได้เลือกมาเป็นการเรียนรู้ที่ผ่านกระบวนการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey, 1969, p. 180-183) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นจากการที่นักเรียนลงมือทำงานต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อสร้างผลผลิตหรือผลงานขึ้นมาโดยจะต้องเรียนรู้วิธีการคิด วิธีการคิดแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการเรียนรู้ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น ผู้วิจัยจึงนำโครงการเป็นฐานมาส่งเสริมทักษะชีวิตด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ในการจัดการเรียนรู้ผ่านการกระบวนการกลุ่ม การลงมือปฏิบัติ และได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานที่เป็นรูปธรรม สามารถนำผลการศึกษาโครงการไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรเน้นการเรียนรู้ผ่านการกระทำโครงการนักเรียนจะต้องร่วมมือกันทำงานกลุ่ม ส่งผลให้เกิดเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นในการทำงาน เห็นความสำคัญของเพื่อนร่วมงาน เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ นักเรียนสามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเองในขณะการทำโครงการร่วมกันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ วรรณบุรี (2559, น. 80) ศึกษาเรื่อง โปรแกรมพัฒนาการเรียนรู้ที่ยืดโครงการเป็นฐาน สำหรับห้องเรียนศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยและพัฒนาได้โปรแกรมการเรียนรู้ที่ยืดโครงการเป็นฐานสำหรับห้องเรียนศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยโครงการพัฒนาความรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย มีคู่มือประกอบ 5 หน่วยการเรียนรู้ และ โครงการนำความรู้สู่การปฏิบัติ มีคู่มือประกอบ 1 หน่วยการเรียนรู้ หลังการทดลองภาคสนามพบว่า โปรแกรมมีประสิทธิภาพผลตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ คะแนนบรรยากาศการเรียน การสอน

ของกลุ่มเป้าหมาย และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนบางคน เนื่องจากนักเรียนบางคนสามารถจัดการกับอารมณ์และความเครียดได้ ในบางกิจกรรมครูจะให้นักเรียนกลุ่มนี้คอยให้เป็นคนช่วยครูในการอำนวยความสะดวกให้เพื่อนๆ

2. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้โครงงานเป็นฐาน ควรคำนึงถึงความรู้พื้นฐานของนักเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการอารมณ์และความเครียดของนักเรียน เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในพัฒนาการจัดการอารมณ์และความเครียดของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการนำหลักสูตรส่งเสริมทักษะชีวิต ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ไปพัฒนา นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551*. กรุงเทพฯ: ครูสภา
ลาดพร้าว.
- คณะครูโรงเรียนอนุบาลลำพูนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ครู โรงเรียนอนุบาลลำพูน. (23 มีนาคม 2562). สัมภาษณ์.
- ฉวีวรรณ ไตรรัตนานนท์. (2555). *การพัฒนาทักษะชีวิตในกิจกรรมแนะแนวชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยโครงงาน*. (ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ดุขุฎี โยเหลา และคณะ. (2557). *การศึกษากิจการการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของเด็กและเยาวชน จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทิพย์วิสุทธิ.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญมี เณรยอด. (2531). *หลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกรณัม ประจันบาน. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์.
- เพชรปानी อินทรพาณิชย์, สำราญ กำจัดภัย, และสมพร หลิมเจริญ. (2560). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด วิเคราะห์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลสกลนคร. *วารสารวิจัยทางการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม*, 7(1): 99-108.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เพรสมีเดีย.
- สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. (2560). *คู่มือสำหรับพ่อแม่ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็กตอนเด็กวัยเรียน 6-12 ปี*. กรุงเทพฯ: ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *การพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เสาวลักษณ์ วรรณบุรี. (2559). *โปรแกรมพัฒนาการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นฐานสำหรับห้องเรียน ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา)*. มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย, ขอนแก่น.
- John Dewey. (1969). *Philosophy, Education, and Reflective Thinking*. In Thomas O. Buford *Toward a Philosophy of Education*, 180-183.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: theory and practice*. New York: Harcourt, Brace and World.